

Ekim 1967 Sonrası...

Saim Sakaoğlu¹

Sakaoğlu, S., *Türk Folklor Araştırmaları/Turkish Folklore Research journal*. Yıl/. Sayı: 371, 1- . e-ISSN 3023-4670. DOI: 10.61620/tfa.. <https://turkfolklorarastirmalari.com>

Haziran 1959'un son günlerinde, Konya Lisesi son sınıflarının yıl sonu sınavları sonuçlanmış ve iki fen şubesi ile bizim de öğrencisi olduğumuz 83 kişilik tek edebiyat şubesinin bitirme sınavlarının notları listeler hâlinde, okulun girişindeki kapı görevlisinin kulübesinin cam duvarına asılmıştı. Öğrencilerden daha çok onların yakınlarının ve arkadaşlarının oluşturduğu meraklılar sonuçları öğrenmek için heyecanla bekliyorlardı. Okul yönetiminin geleneğine göre sınıfının bütün derslerinden geçer not olan öğrencilerin adlarının sonlarına kırmızı kuru kalemle *Başarmıştır* kelimesi yazılacaktı. Bizim sınıftan 16 öğrencinin satırları bu değerli kelime ile süslenmişti. Onlardan biri de bendim. Artık lise mezunu idim.

O yıllarda Türkiye'de sadece yedi üniversite vardı. Bunlardan dördünün ise yaşı on bile değildi. Elbette bir de onların fakülteleri olacaktı. Bizim şu üniversite veya bu fakülte gibi bir belirlenmiş görüşümüz yoktu. Sonuç, 01 Ekim 1959 Cuma günü ki kayıtların da son günü idi, sınavsız

¹ Prof. Dr., saimsakaoglu42@gmail.com. ORCID 0000-0001-5325-1397

mınavsız İstanbul Üniversiteli oluvermişim. Artık yakamızda Hukuk Fakültesi'nin rozeti vardı.

Toparlayalım: Severek başladığım bu fakülteyle olan sevgi ve bağlılık anlaşmasını birkaç ay sonra bozarken ertesi yıl aynı üniversitenin Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü hedeflemişim. Anılan bölümde öğrenci olduğum ilk günler 1960 yılının Kasım başları idi. Mezuniyetimin tarihi, bitirme tezimin danışmanı olan hocam Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat'ın hastalanıp vefat etmesi üzerine bir yarıyıl uzamış ve Şubat 1965'te diploma almaya hak kazanmışım.

Meğer biz bu okulda dört buçuk yıl dirsek çürütürken bu sürenin üç yılını, ilerleyen yıllarda Atatürk Üniversitesi'nde bölüm arkadaşımız olacak olan Bilge Palandöken ile paylaşmışız. O bir üst sınıfta olsa bile bazı ortak derslerimizden göz aşinalığı olmalıydı diye düşünüyorum.

Bu konuda *Bilge Seyidoğlu Kitabı*'nda (İstanbul 2011) yer alan bir bilgiyi düzeltmemiz gerekecektir. Orada yer verilen bir cümlenin bizimle ilgili bölümünde şöyle denilmektedir: “Üniversite yıllarında tanıdıkları arasında ..., Saim Sakaoğlu da vardır.” (s. 15) Bizim Palandöken ile tanışmamız, 1967-1968 öğretim yılının ilk günleri olmalıdır. Keza aynı yerde adı geçen Fikret Türkmen ile de tanışması onun hocalığını yaptığı dönemle bağlantılıdır.

Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi'nde iki buçuk yıl edebiyat öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra 28 Eylül 1967 tarihinden itibaren asistan olarak göreve başladığımız Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü asistanlığımızın ilk günlerinde tanıştığımız birkaç genç meslektaşımızdan biri de Bilge Hanım idi. Sınavlarda gözetmenlik yapıyor, alanımızla ilgili sınavların jüri veya komisyonlarında

birlikte görev alıyorduk. O günlerde bölümümüzün halk edebiyatının üç elemanı vardı: Dr. Muhan Bali (altı ay önce doktorasını vermişti), Bilge Palandöken (doktora tezini hazırlıyordu) ve Saim Sakaoğlu.

O yılların kuralına göre bölümümüzün öğrencileri üçüncü sınıfa devam edebilmesi için ilk iki yılın bütün derslerinden başarılı olmaları gerekiyordu. Bu derslerin sınavları hem yazılı hem de sözlü olarak yapılıyordu. İşte bu ortamlar Bilge Hanım'ı daha yakından tanımamız için birer güzel sebep oluşturunuyordu.

Bilge Hanım Erzurum masalları üzerinde çalışıyordu. Erzurum ilinin sınırları içinden derlediği masallar onun başlıca çalışma alanı idi. Biz de tez konusu olarak Gümüşhane ilimizin masallarını ele almıştık. Günümüzün Bayburt ili o yıllarda Gümüşhane ilimize bağlı bir ilçe idi. Her ikimizin danışman hocası üniversite öğrenciliği yıllarımızda lisans derslerinden hocamız olan Prof. Dr. Mehmet Kaplan Bey idi.

Bizim göreve başlamamızdan bir yıl sonra bölümümüze iki asistan daha alınmıştı: Umay Türkeş-Günay ve Fikret Türkmen. Ancak bu iki arkadaşımız bir yıl süre ile İstanbul Üniversitesi'nde görevlendirilmişler ve hocamız Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın yanında dersler alıyor, seminerler hazırlıyorlardı.

Zaman hızla akıp gidiyordu. Biz iki masalcı tezlerimizin sonlarına yaklaşırken takipçilerimizden Umay Hanım Elazığ'dan derlediği masallara Propp Metodunu uyguluyor, Fikret Bey de Âşık Garip Hikâyesi üzerinde çalışıyordu.

1971 yılı biz ilk masalcılar için uğurlu gelmiş ve üç ay arayla ikimiz de doktoralarımızı tamamlamıştık. Biz, 26 Mart 1971 tarihinde; Prof. Dr.

Mehmet Kaplan, Prof. Dr. Şükrü Elçin ve Prof. Dr. Selahattin Olcay'dan oluşan jüri huzurunda savunmamızı yapıyor ve Dr. unvanını alıyorduk: *Gümüşhane Masalları / Metin Toplama ve Tahlil*. Tezimizin adının, danışman hocamız tarafından belirlendiğini de hatırlatmak isteriz. Aynı adla basımı, Ankara 1973, XVI+700 s.

Bilge Hanım ise *Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar* başlıklı doktora tezini 26 Haziran 1971'de tamamlayarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden "edebiyat doktoru" unvanını aldı. Jüri, danışman hocamız Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu ve Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'tan oluşmuştu. Basımı: *Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar / Metinler ve Açıklamalar* Ankara 1975, XLII+451 s.

Dr. Seyidoğlu 20 Kasım 1978 tarihinde doçentlik yabancı dil sınavına girer ve başarılı olur. Doçentlik tezinin konusu *Erzurum'da Belli Yerlerle İlgili Efsaneler Üzerine Bir İnceleme*'dir. Doçentlik jürisi; Prof. Dr. Şükrü Elçin (başkan), Prof. Dr. Kaya Bilgegil (raportör), Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, Prof. Dr. Selahattin Olcay, Prof. Dr. Muharrem Ergin'den oluşmuştur. Cübbesini Prof. Ergin giydirir. Sınav tarihi 26 Nisan 1979, sınav yeri Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'dir. Deneme dersinin konusu ise, *Halk Şairlerinde Tasavvuf*'tur. Yukarıdaki tarih, *Bilge Seyidoğlu Kitabı*'nda 4 Temmuz 1979 olarak kayıtlıdır (s. 37)

Mitoloji Üzerine Araştırmalar adlı çalışmasını takdim tezi olarak sunar ve 03 Nisan 1989 tarihinde profesörlüğe yükseltilir.

Emeklilik tarihi ise 13 Mart 2008'dir.

Yönettiği tezlerin 26'sı yüksek lisans, 16'sı ise doktora alanındadır. Doktorlarından; Metin Karadağ, Ali Çelik, Dilaver Düzgün ve Nesrin Feyzioğlu bizim de lisanstan öğrencilerimizdi.

Aradan birkaç yıl geçmişti. Bu arada bölümümüzde uzun yıllar hizmet edip emekli olan iki halk edebiyatı hocamız aramızdan ayrılmışlardı. Prof. Dr. Muhan Bali ve Prof. Dr. Bilge Seyitoğlu. Kalan üç üye ise farklı coğrafyalarda yaşıyorlardı: Prof. Günay KKTC, Prof. Türkmen İzmir ve Prof. Sakaoğlu Konya. Artık bu 2+3 hesabıyla gündemimizde yeni alan açılmıştı, beş öncü hoca ile ilgili bir çalışmanın yapılması gerekiyordu. Biz, hayatta olanların en yaşlısı olarak olaya el atmaya karar verdik. Bir çalışma yapılacak ve bu beş bilim insanı ortak bir ad altında toplanacaktı. İşte Prof. Sakaoğlu'nun olaya yaklaşımı şöyle olacaktı:

1. Öncelikle bu çalışmaya bir ad konulacaktı. Bu ad, biraz geniş çerçeveli olacaktı ki olayı ve kişileri içine alabilsin. Bir Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın öncülüğü, beş genç bilim insanını doktora hocası olması, bu beş genç insanı kapsayacak ve kabul görececek bir adın belirlenmesi.

2. Bu işi kim / kimler üstlenecekti ve nasıl bir plan uygulanacaktı?

3. Çalışmanın tamamlanması için bir süre belirlenecek miydi?

Bu beş öğretim üyesinin BEŞ sayısı ile anılmasının doğru olacağı görüşüne ulaşıldı. Bu sayının belirleyeceği alanın adı ise TÜRK HALK EDEBİYATI idi. O hâlde bu iki kavram bir araya getirilecek, sonra de öbür özellikler ortaya konulacaktı.

Ülkemizde varlıkları ve ortak özellikleriyle farklı sayılarla dile getirilen kişiler, kurumlar veya birlikleri vardı. Biz de benzer bir yola girerek burada saydıklarımızı içine alacak bu kapsayıcı adı ortaya atıverdik. Bu adı biraz geniş bir çerçeve içinde aşağıdaki gibi belirlemeyi uygun bulduk.

TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÖNCÜ ERZURUM BEŞLİSİ

(Bali, Sakaoğlu, Seyidoğlu, Türkmen, Günay)

PROF. DR. MEHMET KAPLAN OKULU

(1967-1974)

Biz, Atatürk Üniversitesi'nin eski bir mensubu olarak işin bir bölümünü üstlenmeye karar verdik. Lisanstan öğrencimiz olan (1982-1986) ve bu hocaların üçünün öğrencisi olmuş olan, Fırat Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Esmâ Şimşek ile görüş alışverişine başladık. İleride gözden geçirilerek kalıcı olabileceğini düşünerek çalışmamızın İçindekiler'ini aşağıdaki şekilde belirledik:

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU: Prof. Dr. Mehmet Kaplan Okulu

Türk Halk Edebiyatında Öncü Erzurum Beşlisi

Öncüler

Avrupa Kolu / Farklı Tez Yöneticileri

Ülkemizdeki İlkler

Dilaver Düzgün, Halk Bilimi Araştırmaları Tarihinde Prof. Dr. Mehmet Kaplan ve Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Uğur Durmaz'ın Görüşleri

Özkul Çobanoğlu, Cumhuriyetimizin Yüzüncü Yılında Türk Halk Bilimi

Bazı Makale ve Bildiriler

Üyeler

1. Muhan Bali 1967

2. Saim Sakaoğlu 1971 Mart'ı

3. Bilge (Palandöken) Seyidoğlu 1971 Haziran'ı

4. Fikret Türkmen 1973

5. Umay Türkeş - Günay 1974

Bu arada önemli bir önerimizi de yeri gelmişken aktarıverelim. Çalışma bir GİRİŞ ve her bir hocamızla ilgili beş BÖLÜM'den oluşacaktı. Yukarıda verilen İÇİNDEKİLER genel bir listeleme idi. Her bir hocamızın, sayfa sayıları 1'den başlayacak beş ayrı İÇİNDEKİLER'i olacaktı. Demek ki ilerleyen sayfalarda, her bir üyemize ayrılan bölümlerde sayfa sayıları 1'den başlayarak sürüp gidecekti.

Aşağıda, bu ERZURUM BEŞLİSİ'ni fotoğraflarıyla da tanıtıyoruz.

Bali

Seyidoğlu

Sakaoğlu

Türkeş Günay

Türkmen

Bu çalışmanın GİRİŞ bölümü ile aramızdan ayrılan iki hocamızla ilgili ilk iki BÖLÜM tarafımızdan hazırlanmıştır. Bu çalışma sırasında katı kurallara yer verilmemiş, biraz popüler kitap havasına ulaşmamız öne çıkarılmıştır. İlk HAZIRLAYANLAR olarak birkaç ad düşünülmüştür. Bizimle ilgili olarak Prof. Şimşek gönüllü olmuştur. Prof. Günay ile Prof. Türkmen içinse gerekirse kendileriyle temasa geçilecek veya gönüllü olan bir araştırmacı arkadaşımız hocalarımla görüşecektir. Şimdilik ilk üç bölümün sona yaklaşıldığı şekilleriyle bazı ilgili arkadaşlarımızın görüşlerine sunmayı düşünüyoruz.

Yukarıda da değinildiği üzere elinizdeki bu yazımızın konusu Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu olduğu için sadece onun bölümüyle ilgili İÇİNDEKİLER alınacak, okuyucularımızın bilgi sahibi olmaları sağlanacaktır. Ana ve alt başlıklardan yola çıkarak önerilerinizi de bekleyeceğiz.

TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÖNCÜ ERZURUM BEŞLİSİ:

(Bali, Sakaoğlu, Seyidoğlu, Türkmen, Günay)

PROF. DR. MEHMET KAPLAN OKULU

HAZIRLAYAN

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

ARAMIZDAN AYRILANLAR: 2

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU

İÇİNDEKİLER

ARAMIZDAN AYRILANLAR: 2

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU'NUN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI

An Autobiography and Bibliography of Bilge Seyidoğlu

Ahmet Özgür GÜVENÇ

Zehra KIMIŞOĞLU

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU'NUN YAYINLARINDAN SEÇMELER

Kitaplar

Kitap Bölümleri

Makaleler ve Bildiriler

PROF. SEYİDOĞLU'NUN ÜNİVERSİTEYE KAYIT VE DİPLOMA

TARİHLERİ ÜZERİNE

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU İLE SÖYLEŞİ

An Interview with Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu

Tuba SALTİK ÖZKAN

VEFAT HABERLERİ

TÜRK DİL KURUMU SAYFASI

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ SAYFASI

ERZURUM GAZETESİ

MİLLİYET GAZETESİ / DOSİAD: Erzurumlular Seni Unutmayacaktır

BİLGE SEYİDOĞLU KİTABI,

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: HAYATI VE ESERLERİ / 9

II. BÖLÜM: GÖRÜŞLER, DUYUŞLAR, HATIRALAR / 61

III. BÖLÜM: ARAŞTIRMALAR / 75

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ HAYALİ CİHAN DEĞER...

HATIRALAR

FEDAKAR BİR HOCA ÖRNEĞİ

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU

Doç. Dr. Sedat Adıgüzel

HOCAMIN ÇOK GÜLDÜĞÜ BİR AN

Dr. Hüseyin Baydemir

BİR BİLGE HOCAYDI

PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU

1. SINAV ODASINA BASKIN...

2. BEHÇET DEDE'NİN JÜRİSİNDEYİZ

3. ATÇILIK TOPLANTISI

4. EVİNDE YEMEK

5. ARMAĞANLARINDAKİ YAZILARIM

6. BİR ÖĞRENCİMİZİN TEZLERİ

FOTOĞRAFLAR

Türk Üniversitelerinde yapılan Araştırmalar (1970-1971 ve 1971-1972

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Birer tez kapağı ile yolumuza devam edelim.

Gülhan Atnur / Yüksek Lisans tezi

Dilaver Düzgün /Doktora tezi

BİLGE SEYİDOĞLU' NUN

Y ÖNETTİĞİ LİSANSÜSTÜ TEZLER

HOCA OLMAKTAN MAKSAT BİRAZ DA ÜST ÖĞRENCİLER YETİŞTİRMEKTİR.

Yüksek Lisans Tezleri

Doktora Tezleri

Dr. Behçet Dede
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜNDE
BİLGE SEYİDOĞLU HOCAMLA BİRLİKTE YİRMİ YIL
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİNİN İLK KUŞAK HALK EDEBİYATI DOKTORLARI VE
PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Mehmet YARDIMCI
PROF. SEYİDOĞLU İLE PROF. SAKAOĞLU'NUN KATKIDA BULUNDUĞU ORTAK
BİR ESER
Türk Dünyası Ortak Edebiyatı / Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi Cilt 1

ANSİKLOPEDİ

YER ALDIĞI BİR ANSİKLOPEDİ

YAZDIĞI SÜRELİ YAYINLAR

MADDELER YAZDIĞI BİR ANSİKLOPEDİ

BÖLÜM YAZDIĞI BİR YILLIK

BÖLÜM YAZDIĞI EL KİTABI

Erzurum Ansiklopedisi

Bilge Seyidoğlu

Doğan HIZLAN

Ölüm İlanı

BİLGE SEYİDOĞLU'NUN ARDINDAN

PALANDÖKEN'İN "ŞAMAN ANA"SI

Prof. Dr. Gülhan ATNUR

Sami Balcı'nın Gönderisi

Pof. Dr. Bilge Seyidoğlu Üzerine Söyleşimiz

Bilge Seyidoğlu Yâd Edilecek

Bir Öğrencimizin Tezleri

Hakkında Bir Makale

ARAMIZDAN AYRILANLAR: 2

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU

PROF. DR. BİLGE SEYİDOĞLU'NUN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYINLARI

An Autobiography and Bibliography of Bilge Seyidoğlu

Ahmet Özgür GÜVENÇ*

Zehra KIMIŞOĞLU**

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu, 13 Mart 1941 tarihinde Afganistan'ın Kâbil şehrinde doğdu. Erzurumlu olan babası Hakkı Palandöken Fizik öğretmeniydi ve Atatürk'ün isteği üzerine Kâbil'e gönderilmişti. Annesi Hatice Hanım ise Malatyalı idi. İlk ve orta öğrenimini Malatya'da, lise öğrenimini Ordu ve Kırklareli Liselerinde tamamlayan Bilge Seyidoğlu, 1964'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. İstanbul Devlet Konservatuarı'nda bir yıl devam ettiği müzik eğitimini 1964'te Lüleburgaz Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atanınca sürdürmedi. 29 Eylül 1965 tarihinde Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Halk Edebiyatı asistanı olarak göreve başladı. Prof. Dr. Mehmet Kaplan yönetiminde hazırladığı "Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar" başlıklı doktora tezini 26 Haziran 1971'de tamamlayarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde "edebiyat doktoru" unvanını aldı. 1971-1979 yılları arasında doktor asistan olarak göreve devam eden Seyidoğlu, 1972-1974 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Michigan State Üniversitesi'nde Mukayeseli Mit Araştırması çalışmaları yaptı, Mukayeseli Folklor ve Edebiyat derslerine devam etti.

1974 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ndeki görevine döndü. Erzurum'da Belli Yerlerle ilgili Efsaneler Üzerine Bir İnceleme konulu tezini hazırlayarak 4 Temmuz 1979'da doçent unvanını aldı.

Ağustos 1983-Eylül 1984 tarihleri arasında Türk Yaratılış Mitlerinin Dünya Yaratılış Mitleriyle Karşılaştırılması adlı projeyi yürüttü.

Mitoloji Üzerine Araştırmalar adlı takdim tezi ile 3 Nisan 1989 tarihinde profesörlüğe yükseltildi.

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu için kitabımızda ayrılan 50 sayfalık bölümün ilk yazısının ilk sayfası örnek olarak alınmıştır.

Dört hoca ve dört öğrenci: Prof. Dr. Ensar Aslan, Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu, Prof. Dr. Hüseyin Ayan, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu (1, 2, 5 ve 8)

Bu çalışmanın hazırlıkları sırasında Sayın Aslan vefat etmişti. Ayrıca, bu dört hocanın hiçbirisi fotoğrafın çekildiği tarihte profesör değildi. Günümüzde ise sadece Saim Hoca hayattadır.

Bölüm hocaları ve öğrencileri: Prof. H. İpekten (siyah ceketli ve gözlüklü), S. Sakaoğlu (onun solundaki spor kıyafetli), B. Seyidoğlu (sağındaki hanım) ve devamı Prof. Kaya Bilgegil ve Prof. Hüseyin Ayan... A. Yavuz Akpınar (altta soldan beşinci)

Oturum başkanı Prof. Seyidoğlu, bildirisini sunan Prof. Sakaoğlu

Bölümümüzdeki halefi Prof. Dr. Dilaver Düzgün ile

VEFAT
Erzurum Atatürk Üniversitesi Profesörlerinden
BİLGE SEYİTOĞLU PALANDÖKEN
10.08.2014 Tarihinde vefat etmiştir.
Cenazesi 13.08.2014 Çarşamba günü Levent Camii'nde
kılınacak öğle namazına müteakiben Edirnekapı eski kozlu
mezarlığına defnedilecektir.
Ruhu şad olsun.
AİLESİ

Öğrencisi Prof. Dr. Dilaver Düzgün hocasının aile mezarlığında

---